Frans Suell

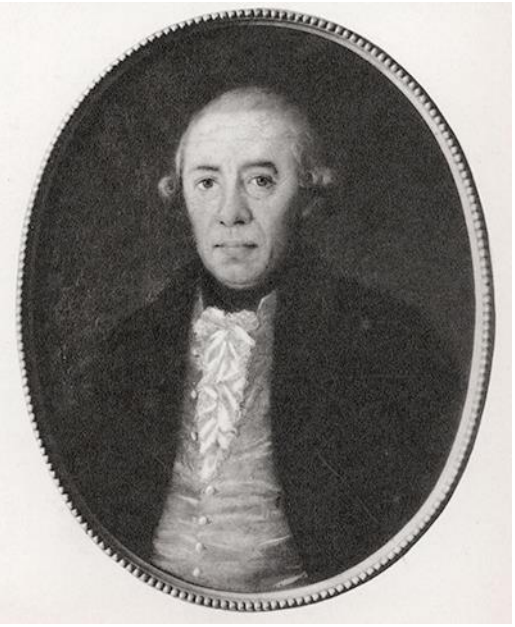

Källa: Elbogen årgång 2015 – Wikipedia – AI – bildspel Anders Dernback

Fig. 2. Samtida målat ungdomsporträtt föreställande Frans Suell d.y. – Foto: Jenny Kirsten Bille.

Fig. 3. Samtida målat ungdomsporträtt föreställande Anna Caisa af Trolle. – Foto: Jenny Kirsten Bille.

Anna Catharina Cajsa af Trolle

Födelsedatum: 13 december 1753
Födelseplats: Stockholm (AB), Sweden (Sverige)

Död 26 april 1831 (77)
Malmö, S:t Petri (M), Skåne, Sweden (Sverige)

Närstående:
Dotter till: Georg af Trolle och Elsa Christina Ekholm

Maka till: ***Frans Suell***

Mor till: Christina Catharina Suell; Nicolaus Suell; Anna Sophia Fransdotter Kockum; Georg Suell; Henriette Suell och 4 ytterligare
Syster till Georg Niclas af Trolle; Sofia Charlotta af Trolle; Pehr af Trolle; Sophia Charlotta Bauert; Henric Leonard af Trolle och 1 ytterligare

Annetorpsgården blev sedan uppkallad efter Anna

"Annetorp / Har byggts av / Frans Suell / Parken anlagd samtidigt / Slutet av 1700-talet / Uppkallad efter hans Fru".

Frans Suells hus
Barkgatan 15

Frans Suells Hus. Barkgatan 15Kv 12. Malmen. Malmö 1968 Åke Waldemar Larsson.

Frans Suell den äldre, född 1689 i Grömitz, död i april 1748 i Malmö, var en tysk affärsman invandrad till Sverige.

Frans (Frantz) Suell tillhörde en holsteinsk släkt och invandrade år 1712 till Malmö. Suell, som 1714 fick burskap som handlande i Malmö. 1728 fick han frihetsbrev på 16 år och fick arrendera Limhamns kalkbruk som legat nere sedan 1702 och i ödesmål från 1709, för 80 daler Riksmynt per år. 1731 så tog Suell även Lomma tegelbruk upp från sitt ödesmål. Bägge bruken hörde sedan till Frans Suell d. ä. genom laga köp. Suell hade i sitt äktenskap med Anna Catharina Stein (1694–1723) två söner, som nådde mogen ålder, nämligen Ernst (1718–1750) och Nicolas (1720–1760) som bägge arbetade och sedan tog över Suells anlagda tobaksfabrik vid dennes död 1748. Den senare, som drev en omfattande affärsrörelse i och omkring Malmö, hade i sitt äktenskap med Catharina Helena Weijer (1722–1773) fem barn, av vilka tre avled tidigt. De övriga var sonen Frans Suell (1744–1817) samt dottern Maria (1748–1804). Frans Suell, sonson till Frans Suell den äldre, kom att bli en i Malmö mycket betydelsefull industripersonlighet. Det Suellska arkivet, 1749–1871, förvaras på Malmö stadsarkiv.

Kiel (huvudstad i Schleswig-Holstein) är den största staden. Altona, numera förorten Hamburg-Altona (och sedan 1937 en del av staden Hamburg), var en viktig stad (och frihandelszon) i Holstein till Kielkanalens invigning. Altona var betydelsefull för Danmark såsom Nordsjö/Atlanthamn fram till 1864 (Dansk-tyska kriget) varefter Esbjerg blev en ersättning.

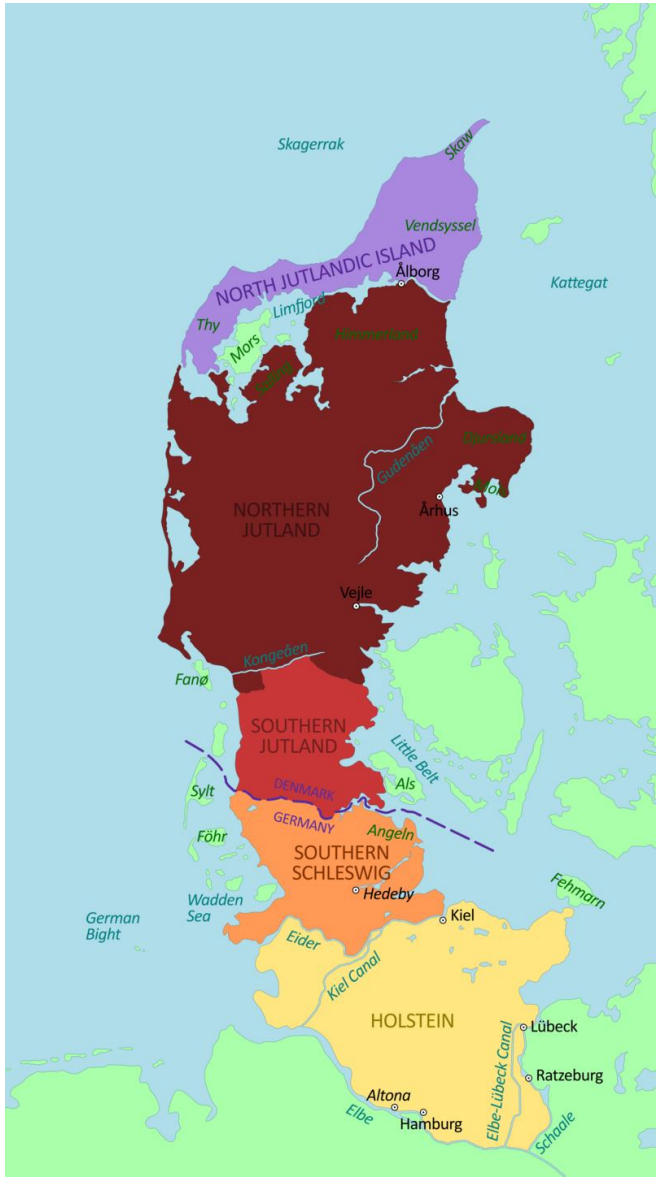

Frans Suells gamla sommarvilla Möllevång ligger i Malmö mitt emot Folkets parks gamla huvudentre, den med lyktor i välvd båge över ingången. Den kvadratiska dammen inne i parken anlades några år efter det att huset byggdes. Framför huset ligger det en märkvärdig trädgård som inte alls är så gammal som den ger sken av. Parken som ursprungligen hörde till huset är idag Folkets park. Huset Möllevång, numera Suellska Villan, kom att ge upphov till namnet för hela den nuvarande stadsdelen. Idag finns här en kontors- och konferensverksamhet och berättelsen om Frans Suell är även den en berättelse om malmöentreprenörer. När entreprenören Frans Suell bodde här kallades huset Lugnet, Lugnet i Möllevången. Möllevångs park och de Suellska trädgårdsodlingarna är en malmöhistoria från 1700-talet. För Möllevången börjar den år 1782 då handelsmannen och malmöborgaren Frans Suell börjar köpa mark utanför stadskärnan för att bygga ett lantställe.

Fram till år 1803 köper Suell;

131 tunne- och Il kappeland, som då bestod av ett flertal sumpiga åkrar och som Suell lät dika ur 1801. Till sin hjälp hade han trädgårdsmästare Reinhardt att anlägga en stor engelsk park och "dessutom på något afstånd derifrån en farträfflig trädgård af betydlig rymd, begge till en del bestående af forut okända träds/ag.

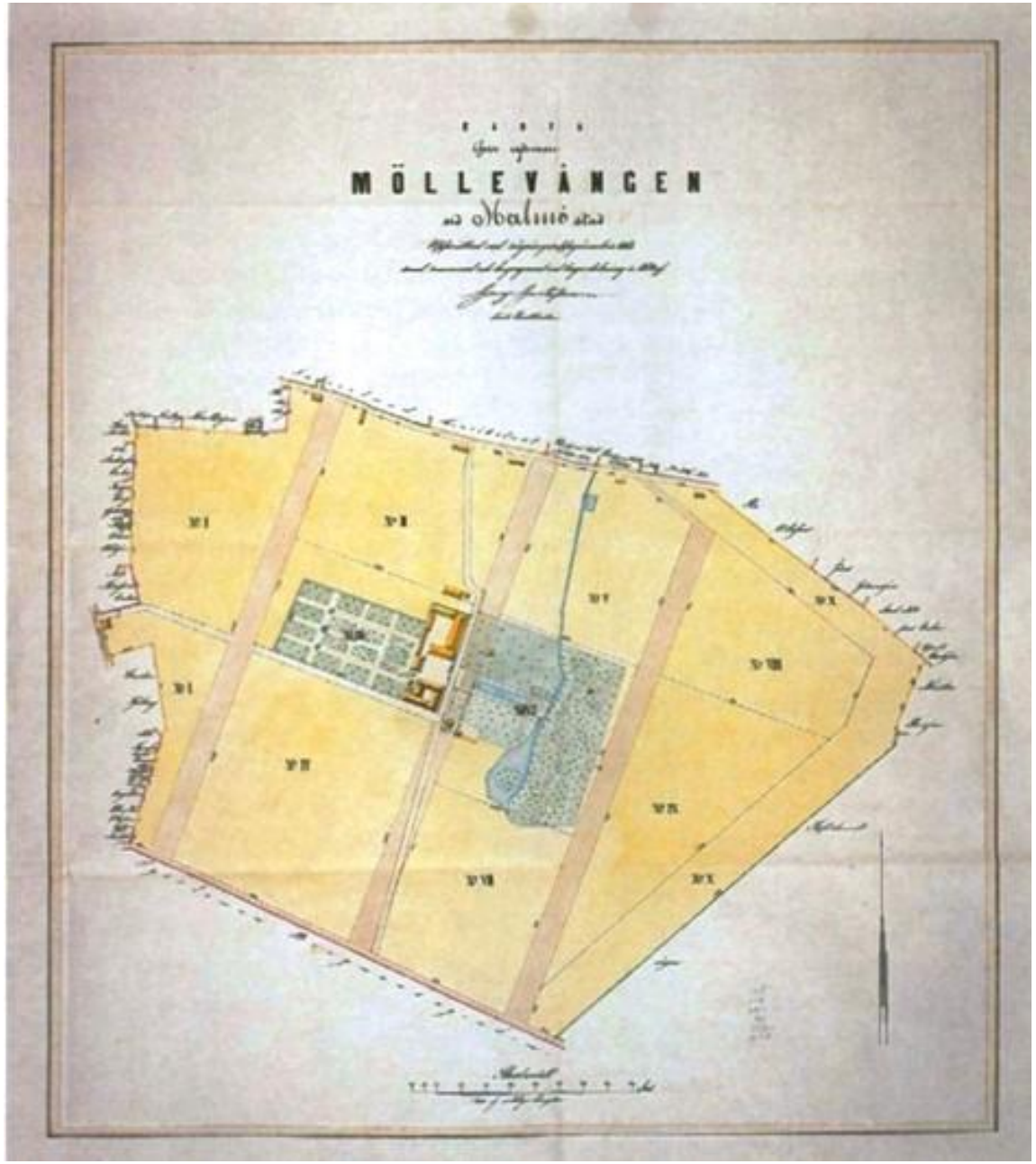
MÖLLEVÅNGEN

Folkets park i Malmö grundades år 1891. Parken blev snabbt en succé då den nästan omedelbart blev en samlingsplats för arbetare. I augusti 1909 samlades mer än 13 000 arbetare i parken för att strejka. Från år 1926 fick Folkets park utåt sett en något mer politiskt neutral karaktär och karuseller började byggas. Folkets parks storhetstid inleddes i slutet av 1930-talet och fortsatte in på 1950-talets första hälft. Antalet besökare ökade under sommarsäsongen, och siffrorna steg från 4 000 till 5 500 besökare per dag. Rekordåret 1947 var besökssiffran 742 309 personer. År 1955 uppgick antalet besök i Folkets park till närmare 650 000. I början av 1960-talet halverades besökssiffran till 310 000, för att under början av 1970-talet krypa ner under 200 000.

Frans Suells gamla sommarvilla Möllevång ligger i Malmö mitt emot Folkets parks gamla huvudentre, den med lyktor i välvd båge över ingången. Den kvadratiska dammen inne i parken anlades några år efter det att huset byggdes

Frans Suell d.ä.

Under 1600-talet flydde många holländare och tyskar undan oroligheter, religionsstrider och förföljelser i Europa. Till Malmö från Holstein och byn Grömitz i Holland kom Frans Suell d.ä. och det var han som först gjorde namnet Suell känt här. Frans Suell d.ä. var farfar till Frans Suell d.y. som idag är mer välkänd i Malmö. Malmö var vid denna tiden en halvdansk stad och hade inte mycket mer än 1000 invånare. Stadsstrukturen med kanaler och äldre stadsbebyggelse sades ha givit just holländarna en "hemma-känsla". Genom att Frans Suell d.ä. hade goda färdigheter som köpman kom han att gifta sig med en ansedd malmököpmans dotter, Anna Catarina Stein. Hans hustru blev ett utmärkt stöd för honom i affärerna som hon var mycket välbekant med i staden och dessutom gav hon sin man hjälp med språket. Med hustruns hjälp vann han framgång i sin affärsrörelse. Frans Suell d.ä. förvärvade en mängd fabriker i och runt om Malmö, Limhamns kalkbruk, Lomma tegelbruk och 1726 lät han anlägga Sveriges första tobaksfabrik, ett tobaksspinneri vid Östergatan. Frans Suell d.ä. byggde därigenom upp en vidsträckt in- och utrikeshandel "samt blev genom flit och omtanke en af Malmö förmögnaste borgare".

Frans Suell d.ä. och Anna Catarina Stein fick barnen Ernest, Niclas och Catharina Margaretha.
Hustrun Anna Catarina dog dock endast 29 år gammal och efterlämnade sin man i stor sorg. Den gamla steinska affären drev Frans Suell d.ä. vidare och han hade också en ansenlig lånerörelse och skeppsrederiverksamhet. Han tog även över Rådhuskällaren i Malmö som var och förblev en mycket framgångsrik rörelse. Källaren "sköttes av en vinkypare och Suell höll här ett lager av vin, vars årliga värde uppskattades till 20,000 dl. smt".
Entreprenörsskap som rörde handeln fanns tidigt i släkten och även det framtida intresset för växtodling är tidigt dokumenterat. Frans Suell d.ä. utövade det genom att han "till ett par tomter bakom rådhuset" erhöll nyttjanderätt och lät anlägga en trädgård.

Frans Suell

Denna trädgård gick sedan i arv till sonen Niclas och sedan till Henrik Falkman som i sin tur sålde den vidare till Lorentz Bergh. Tidig tobaksproduktion hade förekommit i Malmö fram till 1703. "Efter noggranna undersökningar och beräkningar beslöt Frans Suell 1726 att anlägga en tobaksfabrik i Malmö." Han lyckades den 26 juli, 1726 erhålla privilegium på ett sk. Tobaksmanufaktori. Det blev så småningom en god inkomstkälla. När Carl von Linne under sin Skånska resa 1749 besöker Malmö besöker han de dåtida stora industrierna kring staden såsom Limhamns kalkbruk som han i sina anteckningar noterar då ägs av bröderna Ernest och Niclas Suell. I Linnes skildring över Malmö beskriver han även odlingen av mullbärsträd som redan då påbörjats men som senare kom att utvecklas av Niclas Suell.

Mullbärsträd av svarta slaget funnes där och var i trädgårdarne, men de hade mera gått ut i de starke vintrar än de valnöteträdgård. Vita mullbärsträn, som växte tillsammans med de svarte mullbärsträden uti herr borgmästar Hegardts trädgård 1740, fröso icke bort, då alla de svarta mullbärsträden fordärvades över jorden, vilket är ett tydeligt prov, att de vita mullbärsträden, som äro tjänligast for silkesmaskar, tåla bättre vintrarne än de svarta.
Carl von Linne noterar även flertalet växter i Malmö som kräver varmare klimat
... de sällsammaste, som migforefoll, voro de äkta tuberoser [Polianthes}11, som växte på melonsängar under öppna dagen utan fonster, vilket gav det starkaste vittne om detta landets milda klimat.

Niclas Suell

Frans Suells son Niclas hade ett stort intresse för lantbruket och trädgårdsnäringen. Nio år gammal hade han med sin bror skrivits in vid Lunds Universitet och på loven deltog han i faderns handelsverksamhet. Efter utbildningstiden skickades han utomlands till Tyskland, England och Frankrike för att här lära sig språk samt affärsmässiga och kulturella förhållanden. I Malmö drev Niclas en affärsrörelse vid Östergatan där han även hade sin bostad. En större eldsvåda efter faderns död skapade stor oreda i familjens ekonomi men trots detta lyckades Niclas att lösa svårigheterna. "Han lyckades inom några år komma i en synnerligen god ställning, så att hans affärshus fick anseende att vara det förnämsta i staden och ett av de betydligare i staden." Niclas Suell led dock av dålig hälsa men hade en gård utanför staden, Terningholm, där han ägnade sig åt sina intressen. "Suell hade för sig och sin familj inrett ett vackert sommarhem å förstadsegendomen Terningeholm, som han köpt av fadern år 1748 för 2000 daler. Stället hade förut ägts och anlagts av hans morfader Ernst Hinrich Stein, men blev utvidgat och förskönat av Niclas Suell." Terningholm bestod av flera byggnader och ladugård, torparbostäder och 4 tunnland trädgård. Totalt hade Terningholm 49,5 tunnland. Niclas Suell hade en stor passion för blommor, han drev "ett rationellt lantbruk på höjden av dåtidens utveckling, men framför allt anlade han och vårdade en utmärkt blomster-, frukt- och köksväxmädgård samt en dyrbar och vacker parkanläggning. Härför införskrev han en massa utländska växter och trädslag, varvid han icke skydde kostnader eller möda. Det var honom ett kärt besvär att med sin trädgårdsmästare, som han skaffat från utlandet, planera och experimentera för att få sin omhuldade trädgård och sitt plantage i mönstergillt skick.

År 1752 beslutas att delar av de södra och västra fälten utanför staden skulle delas in i plantagelyckor då intresset för odling ökat markant. Det aktuella området sträckte sig från dagens Dalaplan till korsningen Lantmannagatan och Ystadvägen respektive Slottsstaden inramat av Mariedalsvägen, Köpenhamnsvägen, Erikslustvägen och Ribergsborgsvägen. Niclas Suell köpte här två områden. I det södra fältet odlade han förmodligen främst tobak och i det västra fältet fanns ett stycke ängsmark där han planterade träd. Allt som allt var dessa plantagelyckor tillsammans omkring 32 tunnland. Niclas Suells mest framgångsrika produktion var rapsodling där han var den mest dominerade producenten och fick premium för sin odling år 1757. Niclas Suell hade förmodligen avsikter att upprätta en plantskola som senare hans son startade i Möllevången. I de många olika trädodlingar hans far hade fanns bland annat Canariepil, Äkta kastanj och Abelträd från Flandern.
År 1756 fick Niclas Suell besök av Linnelärjungen Anders Tidström som sedan skriver:

Herr Suell är en literat man, har god insigt i plantekonsten och landthushållningen och äfven goda principer i chemien och mycket håg och lust till nyttiga fors ök till allmänhetens eftersyn här på orten, men störst skada, att han är en sjuklig man.

Enligt Anders Tidström var Niclas Suell först med att odla saffran i Sverige. Hans experimentlusta drev honom också till att försöka framställa silke genom att odla silkeslarver vars föda består av bladen från mullbärsträd som han därmed lät plantera. En Abraham Abrahamsson Hi.ilphers berättar om sitt besök i Malmö då han får höra talas om "att Suell 1758 planterat inte mindre än 11 000 mullbärsträd.” Silkesproduktionen blev dock kortvarig i Sverige och så även för Suell. De mullbärsträd han valde att behålla efter det att han gett upp silkesodlingen behöll han för de goda frukternas smak och deras hälsoeffekter.

Frans Suell

Bilden visar ett uppträdande av tre gycklare, en är ett naket barn med vingar på axlarna. Till höger i bilden uppträder en lindansös på lina. Under denna finns åskådare, en del av dessa är soldater. Mitt i bilden finns en sexkantig paviljong, där en dansös kikar ut genom den halvöppna dörren. Längst ned till vänster vid ett träd står tre militärer varav en är general Sven Lagerberg och en Karl XV. Det finns en notis i Malmö Nya Allehanda den 21 juni 1848 som skildrar föreställningen som fick avbrytas p.g.a. åskväder. Akvarellen är gjord av löjtnant Fritz von Dardel och föreställer ett uppträdande av herr J. Riegos cirkussällskap i parken till Lugnet vid Möllevången den 18 juni 1848.

Frans Suell d.y.

När Frans Suell d.y.:s far, Niclas Suell, dör, 40 år gammal, 1760, är Frans bara 16 år. Frans mamma, Catharina Helena Weijer, ärver då Terningeholm och syskonen Frans och Anna Maria tilldelas Limhamns kalkbruk respektive Lommas tegelbruk. Niclas kusin Henric (II) Falkman, bokhållare i Niclas firma, förordnas i samband med Niclas död att ta hand om handelsrörelsen och övriga affärer. Henric (II) Falkman och Helena gifter sig redan två år senare, 1762.16 Frans har redan som 14-åring börjat studera historia, geografi, språk och matematik. Även mekanik var han mycket begåvad i. Han var inackorderad hos en lektor vid namn Ivar Kraak. Under sina läroår träffade han även den unge affärsmannen Salomon Roosen som kom att bli hans närmaste vän genom hela livet. När han tagit studenten och kommit hem från sin första studieresa i Europa fick han plats på sin styvfaders kontor där han även lär känna sin styvbror Henric Schartau som tillsammans med sina sex fattiga syskon blivit omhändertagna av deras pappas bror, Henric Falkman. Frans hade en mycket god relation till sin styvfader. För Frans Suell d.y. kom från den 2 januari 1771 att tillsammans med sin styvfader Henric Falkman driva firman Firman Falkman & Suell. Drygt två år efter det att firman bildats dör Helena, Frans mor och Henrics hustru. Terningholm, som hon ärvt efter Niclas, tillfaller då, enligt syskonen Frans och Anna Marias arvsrätt och bytesöverenskommelse, firman Falkman & Suell. Vid firmans avtal från 1788 finns dock Terningholm inte längre kvar. Falkman gifter om sig 1773. Frans Suell intresserar sig även tidigt för fastighetsaffärer och redan 1770 har han köpt J0rgen Kocks vackra hus vid Stortorget som var byggt 1412. Frans köper senare större delen av detta kvarter för sin bostad och för sin tobaksrörelse. Frans Suell gifter sig år 1774 med Anna Caisa af Trolle som av sin samtid beskrevs som en respektingivande, klok och driven kvinna som satte plikt och allvar framför allt annat. Anna Caisa och Frans Suell får nio barn tillsammans men endast Israel överlever båda föräldrarna. I mantalslängderna för 1813 finns i Frans Suells hushåll 29 personer antecknade. I hushållet räknas Frans och Anna Caisa: "dottersonen Frans

Henric Falkman, född 28 augusti 1734 i Malmö, död där 20 februari 1809, var en svensk handelsman och riksdagsman. Han var far till Henric Falkman (1774–1839).

Henric Falkman var son till borgmästaren i Malmö Henric Falkman. Han blev bokhållare hos sin kusin Nicolas Suell i Malmö 1756 och erhöll 1762 burskap som handelsman i staden och övertog efter giftermål med kusinens änka dennes affär. Från 1764 verkade han som tobaksfabrikör där och blev 1772 kompanjon med sin styvson Frans Suell under firmanamnet Falkman & Suell. År 1793 överlät han firman helt på styvsonen. Falkman var direktör för sjömanshuset i Malmö från 1769 och blev 1771 rådman. Han fungerade som Malmös representant vid riksdagen 1786. Åren 1782-1796 var han tillförordnad ordförande i Malmö rådstugurätt och tillförordnad politieborgmästare 1793 och 1795, samt tillförordnad borgmästare 1798-1802. Henric Falkman erhöll avsked som rådman 1802 och avsade sig sitt burskap 1803.

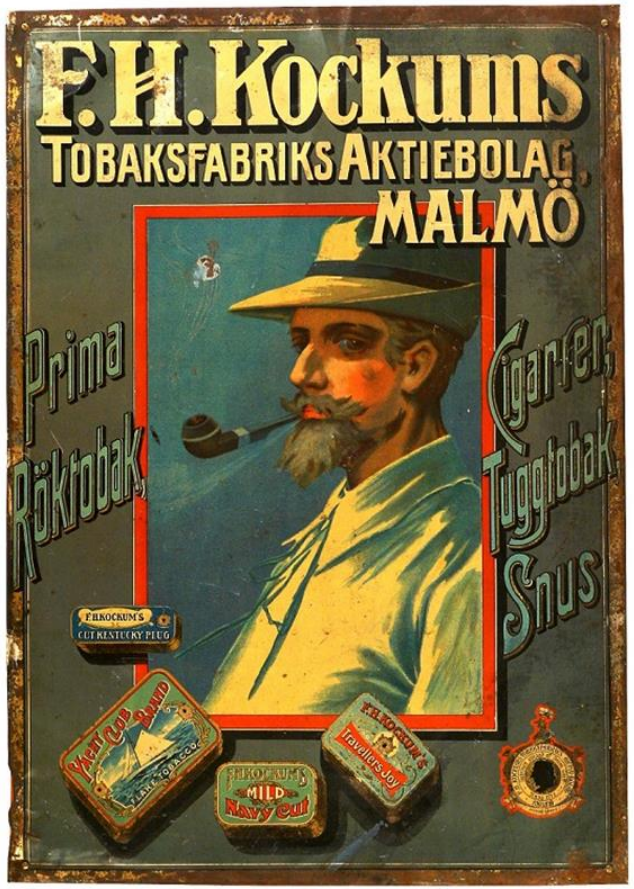
F.H.Kockums
Tobaksfabriks Aktiebolag,
Malmö
Prima
Röktobak,
Cigarrer,
Tuggtobak,
Snus

Frans Henrik Kockum var son till Lorens Kockum och Anne Sophie Suell. Efter avslutad skolundervisning och ett års studier vid ett handelsinstitut i Lübeck blev han bokhållare hos sin far. Vid faderns död 1825 försattes dödsboet i konkurs och Frans Henrik Kockum stod nu utan tillgångar. Genom borgenärernas tillstånd fick han dock möjlighet att arrendera den av Frans Suell grundade tobaksfabriken i Malmö som ägts av hans morföräldrar. På konkursauktionen efter fadern 1826 kunde han på kredit köpa fabriken. Han moderniserade snabbt utrustning och tillverkningsmetoder och redan tio år senare var fabriken en av de största tobaksfabrikerna i Sverige. 1866 ombildades den till aktiebolag under namnet F. H. Kockums tobaksfabriks AB.

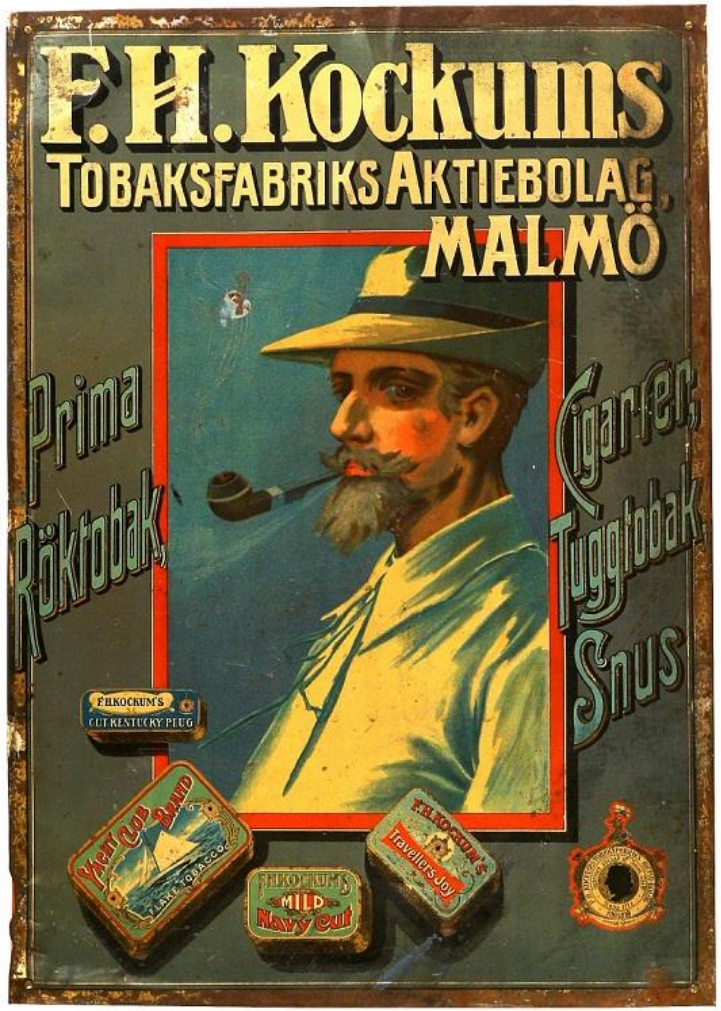
F.H.Kockums
TOBAKSFABRIKS AKTIEBOLAG.
MALMÖ
Prima Röktobak,
Cigarrer,
Tuggtobak,
Snus
F.H.KOCKUM'S
CUT KENTUCKY PLUG
YACHT CLUB BLEND
F.H.KOCKUM'S
MILD Navy Cut
F.H.KOCKUM'S
Travellers Joy

Foto 1914
Tillverkar cigarrer

Frans Henrik Kockum j:r.

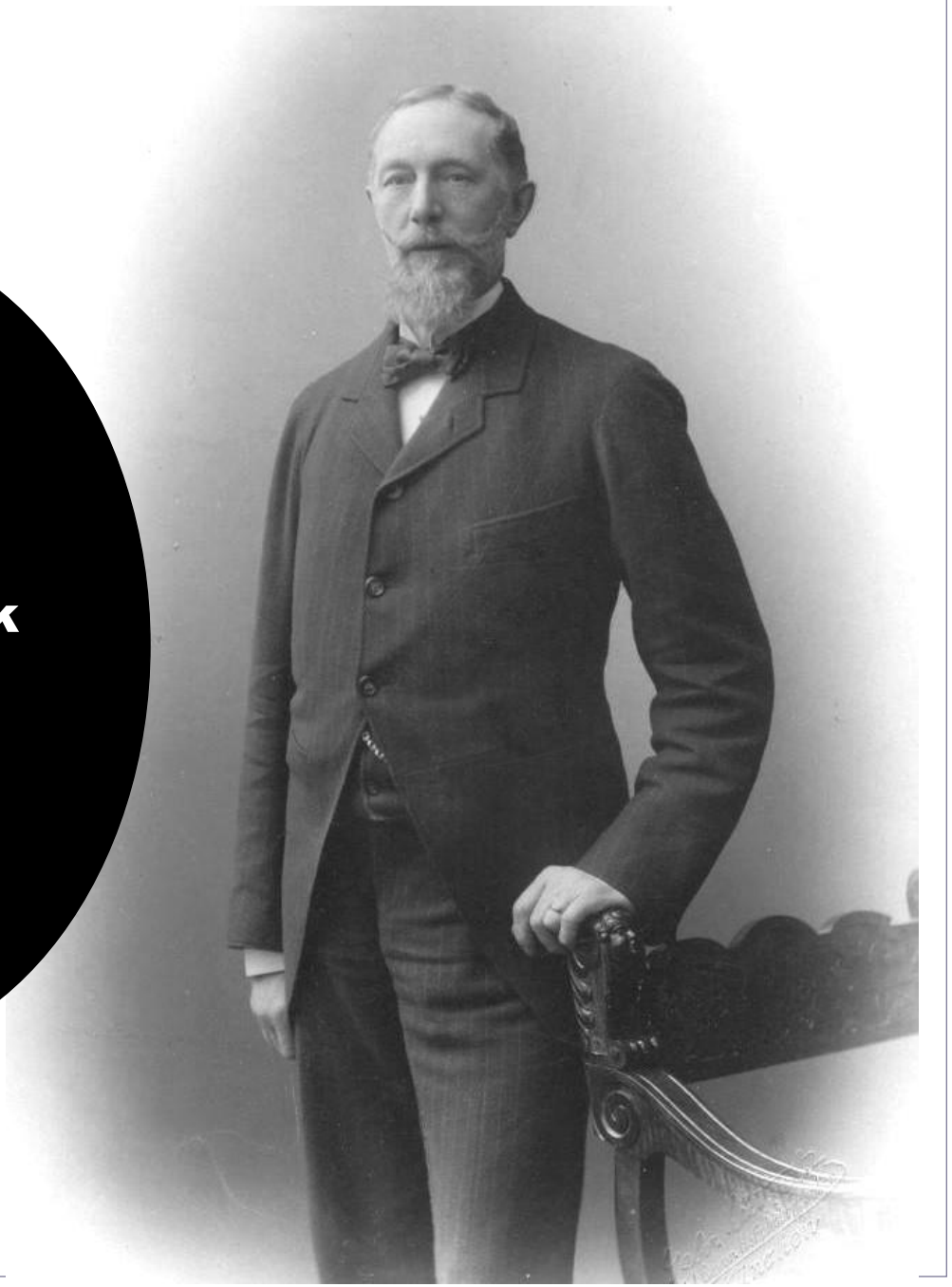

Frans Suell

Tobak, socker och hamnutveckling Ännu i slutet på 1700-talets hälft hade Malmö fortfarande inte mer än 2000 invånare. Bland dessa fanns redan då en stor mängd av de senare kända köpmanssläkterna som kom att prägla stadens utveckling fram till tidigt 1900-tal, såsom Kockum, Dieden, Flensburg, Bager, Beijer, Faxe, Falkman mfl. Frans Suell hade redan som 30-åring "vunnit burskap såsom självständig handlande i Malmö." För honom var titeln "borgare" en hedersbenämning som han var mycket stolt över och ville leva upp till namnet av genom att verka för sin hemstad. År 1775 kom arbetena igång med Malmös hamn. Haqvin Bager, som var en betydande redare i sillepoken, hade sett den bristande kvaliteten på den tidigare hamnen. Hans påtryckningar ihop med Suells engagemang ledde slutligen till en början på hamnens utvecklande. Från 1777 fram till sin död var Frans Suell utöver initiativtagare till hamnbygget även hamndirektionens ordförande.

Frans Suell engagerade sig inte bara i hamnutvecklingen utan även i redarverksamheten och ägde flera skepp och skeppsandelar. Henric Falkman kom att arbeta som borgmästare och blir 1793 tilldelad titeln politieborgmästare av Kungl. Maj:t med orden "i anseende till den flit och skicklighet han såsom vice borgmästare och rådman ådagalagt". Den nya rollen som borgmästare i staden var troligtvis orsaken till att Falkman vid den här tiden lämnade Firman Falkman & Suell. "Falkman garanteras så livet ut årligen två kistor karvad tobak av den sort han själv bestämmer.” 1794 står Frans Suell som ensam ägare till det han tidigare delat med Falkman. "Suell hade dessutom också vunnit sitt stora mål att för svenska affärsmän öppna direkta vägar ut till världshandeln." Utvecklandet av Malmö som hamnstad ledde till fördelar i handeln för stadens köpmän. Under 1780-talets början hade Malmö utvecklats till en riktig tobaksstad i Sverige; hälften av kardustobaken som producerades vid denna tid kom från staden, varav 90 % från bolaget Falkman & Suell.

Frans Suell

I en inventeringslista från Frans Suells tobaksfabrik i Malmö förekommer tobaksnamnet Hoppet för första gången i Sverige. Märkningen av tobaksprodukter vid denna tiden handlade dels om ursprung och leverantör för produkten men även varumärke och ev. licens. Den tekniska utvecklingen i världen kom att avspeglas i tobaksmärken och på förpackningar, från radsåningsmaskiner och optiska telegrafer till byggandet av Göta kanal, järnvägarnas införande och den första telegrafkabeln över Atlanten. "Så gjorde även händelser i den internationella politiken. Frans Suell hade redan 1784 en piptobak som hetter General Washington samt ett par andra märken med namn på amerikanska revolutionsgeneraler." Utöver tobaksproduktionen ingick både Suell och Falkman i ett konsortium som kallade sig Patrioten som tillverkade socker.

Trots stor ekonomisk osäkerhet i Europa under hela 1700-talet och första delen av 1800-talet med stor korruption under frihetstiden samt krig ute i Europa lyckades Frans Suell, med vissa svårigheter, klara sina affärer väl och utvidgade mer och mer tobaksfabriksverksamheten: "Odling af den "ädla virginiaplaman" blef än allmännare på landsbygden ... ". Konkurser hotade dock ständigt i Malmös affärsvärld vid den här tiden och den största finansiella krisen i staden skedde senare genom den s.k. Diskomkraschen 1817 som även Henrik Falkman drabbades av.

Upplysningsmannen

Frans Suell hade redan som ung ett stort intresse för nya ideer och kunskap och hade av sin familj givits möjligheter att utveckla dessa intressen genom studier i Lund och utländska studieresor. Hans far hade sett hans akademiska och vetenskapliga intresse och 1758 påbörjade Frans Suell sina studier vid Lunds universitet. Det var vid den här tiden ovanligt för en borgerlig familjeföretagare att låta sina barn bedriva akademiska studier men det hindrade inte Niclas.

Frans Suell

Sista delen av 1700-talet var en tid av stor förändring i synen på människa och natur i Europa. Franska revolutionen och upplysningstiden påverkade den europeiska kontinentens syn på kunskap och tillgängligheten av den. Frans Suells bibliotek sägs ha varit det största och dyraste som någon i Malmö dittills ägt. Han beskrevs som "fine bildad och skönhetsälskande" och hans första lantegendom, Annelund, sades ha haft en vacker parkanläggning som visade på dessa egenskaper hos Frans Suell. Frans Suell valdes, tack vare sina kunskaper kring lantbruk och höga förtroende, till viceordförande i Malmöhus läns Kungliga Hushållningssällskap år 1813. På egen bekostnad lät han dela ut säd och fröer till allmogen samt upplät jord på Möllevången för planteringsexperiment. Efter hans död skrev Hushållningssällskapet följande om förlusten efter honom:

Han skall alltid blifoa ihågkommen med en kännbar saknad; hans minne bibehåller sig ock genom det goda, han i lifstiden uträttat, genom den allmänna nytta han beredt och genom den fullkomnande, nya drägt till landets prydnad- af odlingar, enskiften, byggnader och planteringar- med vilka hans qvarlämnade egendomar blifoit forskönade.

Frans Suells engagemang inom utbildning och utveckling av lantbrukssektorn resulterade i att han tillsammans med andra i Hushållningssällskapet lade fram iden om att grunda en lantbruksskola i Skåne. Förverkligandet av iden skedde dock först 50 år senare, 1856, då Alnarps Landtbruks Institut grundades, nuvarande Sveriges Lantbruksuniversitet, Alnarp.

Foto år 1900
Möllevångs Gården

Möllevångens park

Att som borgare vid denna tid ha både en stadsegendom och en lantegendom var vanlige. Även om Möllevången idag är att betrakta som en plats i centrala Malmö så var det kring denna tid landsbygd och det hus Frans Suell lät bygga låg fritt i odlingslandskapet utanför staden. Lantegendomarna bland borgarna var som större sommarvillor men till skillnad från intresset som kom i slutet av 1800-calec av att dessa skulle vara belägna i anslutning till vatten eller havsnära, så var intresset kring de tidiga lantegendomarna oftast av odlingskaraktär och samma flykt från stadslivet som fortsatt initierade sommarvillorna. Landeriet Möllevången blev ett bevis på Suells öga för, förutom nyttan, också det prydliga.
På baksidan av huvudbyggnaden anlade han en stor frukt- och kökträdgård och på framsidan en större park.
Frans Suell och Rutger Maclean var enskiftets föregångsmän och hade redan innan 1803 börjat skifta sina egendomar, för Frans Suells del Annetorp i Limhamn.

På omkring 140 tunnland sumpmark byggde han gården Möllevång, även kallad Lugnet, bestående av boningshus, två flyglar och ekonomibyggnader. "Bostadshuset var en gedigen byggnad i två våningar med vinds- och källarplan och täckt med ett för tiden typiskt mansardtak." Här ämnade Frans Suell bedriva jordbruk.
Att Suell var flngad av upplysningstidens pedagogiska optimism visade han också genom att plädera for att målet skulle vinnas genom en åkerbrukskatekes som skulle läsas i skolorna, varefter prästerskapet skulle kontrollera kunskaperna vid nattvards och husforhör. Dessutom ansåg han att staten skulle bidra med ekonomiskt stöd till bönderna för att kunna utföra skiftet.

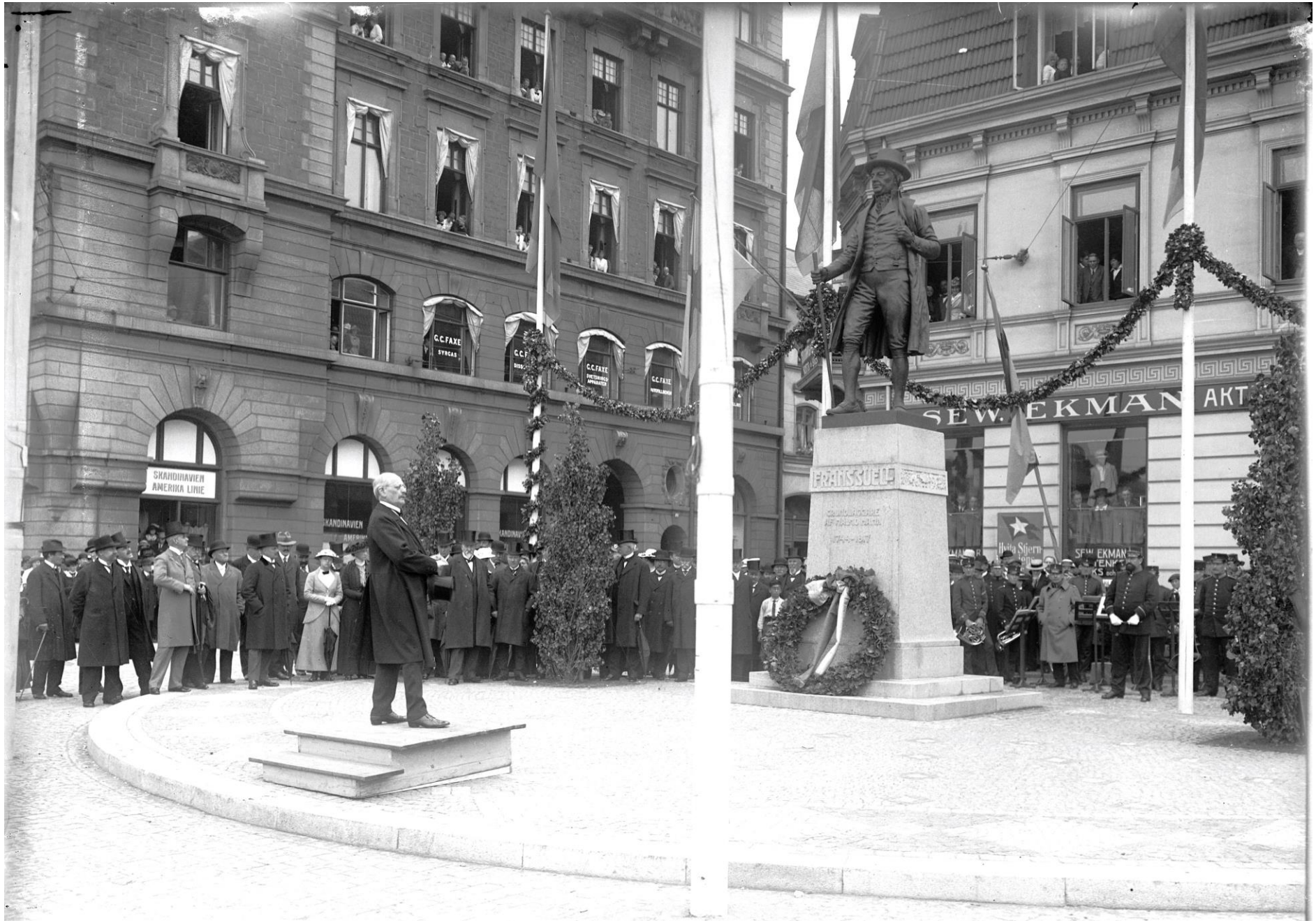

Foto 1920 Talet

Krans och tal

Foto 1900

Norra Vallgatan
Staty till vänster i bild
Frans Suell

Dringenberska gården på hörnet av Norra Vallgatan och Frans Suellsgatan i kvarteret Jörgen Kock. Statyn framför huset föreställer Frans Suell. Bild tagen 1974. Copyrightnotering: Stenbergs bilder.

Foto
1900

Norra Vallgatan
Staty till vänster i bild
Frans Suell

Intresset för trädgårdsodling från fadern och farfadern tar nu fart och Frans Suell beslutar sig för att med rejäla resurser anlägga park och trädgård vid Möllevång. Tidens parkideal var den engelska parken med slingrande gångar och narurlika varrendrag. Suell tar för gestaltning och utförande hjälp av trädgårdsmästare Johan Sixtus Reinhardt, då verksam på Skabersjö gods. Mycket av växtmaterialet i parken beställs och levereras från utlandet och när parken var färdig fanns det en stor mängd exotiska trädsorter, såsom mandelträd och äkta kastanj. Parken hade utöver en rik växtlighet med dittills okända trädslag även fiskdammar, en liten holme och en 'chinesisk brygga'. Den fyrkantiga dammen anlades även tidigt i parken och kallades förr "Grodsjön.” Dammen är idag en av få beståndsdelar i parken som härstammar från tiden för dess anläggande i början av 1800-talet. De flesta träd som idag finns kvar i parken planterades troligen då arbetarrörelsen tog över parken i början av 1900-talet. På vykortet från 1910 syns tapetgruppsliknande planteringar och dessa förändrades nog innehållsmässigt från säsong till säsong Det rådande parkidealet avsåg att erbjuda ett inbjudande blickfång vid entren för parkens besökare. I förgrunden syns på det senare fotografiet en kvadratisk planteringsyta, troligen avsedd för nästa års vår- och sommarblommor. Bokhäckarna som på det äldre fotografiet kantar långsidorna av dammen finns inre kvar idag; de togs bort 1949 och ersattes då av ett blandbuskage som idag i sin tur ersatts av en omfattande perennplantering.
Till den ursprungliga iden om parken till Möllevång fanns även tanken på att den skulle vara tillgänglig alla och också därigenom sprida kunskap om naturen för alla. Här tilläts det att fritt ströva omkring och slå sig ned i det gröna, vilket uppskattades så mycket högre, som staden på den tiden icke hade någon offentlig parkanläggning. Parken i Möllevången var en stadsparkernas föregångare i en stad som vid den tiden endast hade privata, stängda grönområden. Att parken i Möllevången uppläts för allmänheten, och det faktum att Frans Suell d.y. i Möllevången utvecklade en plantskola till allas förkovran var ytterligare ett bevis på hans upplysningsideal. I Lund år 1811 gavs följande tryckta verk ut: Anvisning till trädplantering for allmogen på landet, i synnerhet å skånska slätten., av professor A.J. Retzius. Detta verk delades gratis ut till Möllevångs parks besökare.

Limhamns kalkbrott

"Annetorp / Har byggts av / Frans Suell / Parken anlagd samtidigt / Slutet av 1700-talet / Uppkallad efter hans Fru".

Efter Frans Suell den yngres död

När Frans Suell d.y. dör, den 15:e november 1817, är han 73 år gammal. Redan våren 1815 har han skrivit till sin son Israel i Köpenhamn om sina krämpor, om sitt behov av vila och om att han inte tror sig kunna besöka dem innan vädret är varmt och pålitligt. Samma år som Frans Suell dör skriver han ett brev till brunnsintendenten vid Ramlösa och berömde läkaren Eberhard Munck af Rosenschöld där han beskriver sina grava giktbesvär och dödsorsaken är troligtvis njursvikt. Möjligen blir den utlösande faktorn till hans död att hans styvbror, Henric Falkman, blir fängslad efter den omtalade s k. Diskontkatastrofen samma år. Enligt testamentet efter Frans Suell skulle vid hans död, med arvingars bifall, samtliga handels- och fabriksrörelser finnas kvar i hans hustrus orubbade dödsbo. Anna Caisa Suell kontaktade Suells bokhållare Josua Myrman och han ombads att med fullmakt driva rörelserna vidare "som vore Myrman sjelf deraf egare. ". Men Myrman kunde ej utföra uppdraget och därför överlämnades hela den fasta och lösa egendomen till svärsonen Lorens Kockum år 1821.

Trots att han haft en mycket låg avgift för att överta fastigheterna och tobaksfabriken med stort lager av tobak, klarade inte heller han av att sköta affärerna och de skulder och förbindelser han åtagit sig. När Lorens Kockum dör i Köpenhamn den 31 maj 1825 hamnar firman med tillhörigheter till försäljning genom offentlig auktion men när inte heller detta lyckas arrenderar till slut Lorens Kockums son, Frans Henrik Kockum, tobaksfabriken. Trots sin unga ålder lyckas Frans Henrik med skötseln "med ovanlig omtanke och drift". Frans Henrik Kockum har lyckan med sig när priset på tobak stiger igen och han satsar då på att tillverka s.k. spunnen tobak och tuggtobak, och senare tillverkar han med stor framgång cigarrer.

När väl den väldiga mängden tobak var levererad började 1776 det Nordamerikanska frihetskriget och alla hamnar stängdes mot Europa. Tobakpriset sköt i höjden och Suell kunde inhämta en ofantlig vinst.

Frans Suell

Frans Henrik Kockum beskrivs av sin samtid, likt Frans Suell, vara en ovanligt älskvärd person som bidrog till verksamheter som gav arbetstillfälle åt många i Malmö. Den gamla tobaksfabriken med anor från Frans Suell och Frans Henrik Kockum levde kvar i Malmö till 1957 då den ersattes av en modern anläggning i Östra industriområder.

Egendomen Möllevång byts i samband med Frans Suells död bort, till landshövding Magnus Stackelberg mot 20 000 riksdaler banco samt två hus i Helsingborg och en mindre del av egendomen gå r till en fabrikör fö r 3 000 riksdaler banco. I det överlåtna boet ingick också Möllevång, men enligt kontraktet fick Anna Cajsa Suell under hela sin återstående livstid disponera corps de logi, j ämte en av flyglarna for trädgårdsmästarens räkning. Kockum skulle också stå for statunderhållet for trädgårdsmästaren jämte "Trenne/nelquinnodagsverken" per år under trädgårdssäsongen. Vidare köptes egendomen Möllevång 1831 av handlaren P.G. Barkman som i anslutning till denna låter anlägga en stärkelsefabrik och en så kallad "Karlsbaderinrättning" åt sin bror, apotekaren J.F. Barkman. Barkman, som även var apoteket Lejonets första ägare, kom sedan att i Möllevång driva brunnsinrättning.

Det står skrivet att det serverades "alla sorters både varma och kalla artificiella hälsovatten såsom Carlspader, Marienbader, Selter, Spa, Pyromonter, Emser, Geilnauer, Soda, Eger, Faschingerets." Under sommarkvällarna i parken spelade musikdirektör H .F. Tengvalls orkester och Malmöbor och brunnsgäster vandrade runt i parken. Inskrivna brunnsgästers antal kunde belöpa sig till ett hundratal årligen, var ibland märktes åtskilliga av den skånska högadeln och stadens patricierfamiljer. Charabanger och vurstar ombesörjde trafiken mellan Stortorget och "brunnen': såvida man ej foredrog att begagna apostlahästarna. Mot 1810-talets slut verkar dock Möllevången som brunnsort ha lagts ned

Under mitten av 1800-talet uppfördes reglementen for markanvändningen i Malmö. Både industrin och befolkningen i staden växte kraftig och bostäder och fabriker började byggas, så även i den då fortfarande lantliga stadsdelen Möllevången.
På kartan från 1863 är den befintliga egendomen Möllevång uppdelad i mindre delar och planerade gatusträckningar inritade. När stadsingenjör Georg Gustafsson ritade in dessa gator tog han hänsyn till fasaden på egendomen Möllevångs huvudbyggnad och således kom husets placering att ha en avgörande roll i stadsdelens uppbyggnad och struktur.
Det sägs att parken blev Folkets park genom en kupp. Att arbetarrörelsen inte alls hade fått arrendera parken om de frågat. En namne skrev på arrendebrevet som skulle signerats av nykterhetsrörelsens representant som årligen förnyade sitt kontrakt uppe i salen på Möllevång corps de logi. Vi hittar inga säkra källor på den berättelsen.

Den historia som däremot sen följer, när arbetarrörelsen gjorde platsen till Folkets Park, den är vida mer välkänd än den här ovan berättade. Den historien finns i många infödda Malmöbors minnen. Många har på dansbanorna i Folkets park mött kärleken och den park som än idag attraherar besökare. Under hela 1900-talet har parken varit en betydelsefull rekreationsplats for många Malmöbor. Nöjesparken med utflyktsmål och restaurangen Far i hatten är ännu idag levande verksamhet. Frans Suell hade troligtvis uppskattat hur hans idemässiga arv av en park öppen för alla utvecklats och så även boningshuset Möllevångs nuvarande verksamhet. Detta inspirerar oss som idag förvaltar hans arv i Suellska Villan.